

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GERIAMOJO VANDENS
Į S T A T Y M A S**

2001 m. liepos 10 d. Nr. IX-433
Vilnius

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir tikslas

1. Šis įstatymas nustato į rinką tiekiamo, maisto įmonėse ir individualiai asmeniniame namų ūkyje naudojamo geriamojo vandens saugos ir kokybės užtikrinimo sąlygas įgyvendinant Lietuvos Respublikos gyventojų teisę vartoti sveiką ir švarų geriamąjį vandenį bei gauti informaciją apie jo saugą ir kokybę.

2. Šis įstatymas reglamentuoja pagrindines valstybės, savivaldybės institucijų, vandens tiekėjų ir vandens vartotojų funkcijas ir santykius, susijusius su geriamojo vandens gavyba, tiekimu, naudojimu, individualiu apsirūpinimu juo bei geriamojo vandens saugos ir kokybės kontrole.

3. Geriamojo vandens naudojimo kitokiems, negu nurodyta šio straipsnio 1 dalyje, tikslams tvarką nustato kiti teisės aktai.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Centralizuotos techninės geriamojo vandens ruošimo priemonės** – įrenginiai ir cheminiai reagentai, kuriais ruošiamas visas viešai tiekiamas geriamasis vanduo.

2. Geriamasis vanduo:

1) bet koks gamtinis ar paruoštas vanduo, skirtas gerti, virti, ruošti valgiui ar naudoti kitoms namų ūkio reikmėms, neatsižvelgiant į tai, ar jis tiekiamas iš vandentiekio skirstomojo tinklo, talpyklų, buteliais ar kitaip įpakuotas;

2) bet koks vanduo, naudojamas maisto įmonėse maisto produktams gaminti, perdirbti, konservuoti arba tiekti į rinką, jeigu atsakinga valstybės institucija nusprendžia, kad vandens kokybė nepakenks galutinio produkto saugai ir kokybei;

3) yra saugus, kai atitinka saugiam produktui keliamus reikalavimus, patvirtinančius, kad jo vartojimas nekelia jokios rizikos žmonių sveikatai ir gyvybei arba kelia ne didesnę riziką negu ta, kuri teisės aktuose nustatyta kaip leidžiama ir apie kurią vartotojams pranešama teisės aktų nustatyta tvarka, ir kai yra užtikrinta teisės aktų nustatyta gaunamo, ruošiamo ir tiekiamo vartotojams geriamojo vandens apsauga nuo taršos bei programinė priežiūra.

3. **Geriamojo vandens fasavimas** – ūkinė komercinė veikla, skirta geriamajam ir geriamajam mineraliniam vandeniui pramoniniu būdu išpilstyti į butelius ar į kitokią prekinę tarą.

4. **Geriamojo vandens gavyba** – vandens, kuris atitinka teisės aktų nustatytus geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus arba kuris tinka šitokiam vandeniui paruošti, surinkimas iš vandeningojo sluoksnio ar natūralaus šaltinio specialiais įrenginiais – kaptalais.

5. **Geriamojo vandens kokybė** – teisės aktų nustatyta geriamojo vandens savybių visuma, leidžianti tenkinti išreikštus ir numanomas vandens vartotojų poreikius.

6. **Geriamojo vandens ruošimas** – gamtinio vandens savybių gerinimas fizikiniais, cheminiais ir biologiniais metodais, kad jis atitiktų teisės aktų nustatytus geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus bei tenkintų vandens vartotojų poreikius.

7. **Geriamojo vandens vartotojai** – juridiniai ar fiziniai asmenys, imantys vandenį iš komunalinio ar kitų vandens išteklių naudotojų vandentiekio skirstomojo tinklo ar talpyklų (tankų, cisternų ar pan.).

8. **Geriamojo vandens naudojimas maisto įmonėse** – iš vandentiekio skirstomojo tinklo, talpyklų, gręžtinių ar šachtinių šulinių imamo geriamojo vandens, jo garų ar ledo naudojimas teikiamam į rinką maistui tvarkyti, įskaitant geriamojo ir geriamojo mineralinio vandens fasavimą.

9. **Geriamojo vandens programinė priežiūra** – teisės aktuose nustatyta tvarka atliekamas programuotas pasirinktinis vandens bandinių ėmimas, mėginių tyrimas ir tam tikrų vandens rodiklių registravimas ir (ar) perdavimas siekiant įvertinti, ar šie rodikliai atitinka saugos ir kokybės reikalavimus.

10. **Geriamojo vandens sauga** – vandens išteklių ir vandenviečių apsaugos, vandens kokybės, jo gavybos, ruošimo, tiekimo ir programinės priežiūros reikalavimų visuma, užtikrinanti, kad vartojant geriamąjį vandenį įprastomis tiekėjo ar fasuoto vandens gamintojo nustatytais ar galimomis iš anksto pagrįstai numatyti vartojimo sąlygomis, įskaitant ilgalaikį vartojimą, nebus jokios rizikos vartotojų gyvybei ir sveikatai arba kad ji bus ne didesnė negu ta, kuri teisės aktuose nustatyta kaip leidžiama ir laikoma atitinkančia aukštą vartotojų apsaugos lygį.

11. **Geriamojo vandens šaltinis** – vandens telkinys, kurio vanduo atitinka teisės aktų nustatytus geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus arba yra žaliava geriamajam vandeniui ruošti.

12. **Geriamojo vandens šaltinio apsauga** – teisės aktų nustatyta tvarka įgyvendinamų teisinių, administracinių, aplinkosaugos ir inžinerinių priemonių, skirtų geriamojo vandens šaltinių apsaugai nuo užteršimo ir išsekimo, visuma.

13. **Geriamojo vandens teršalai** – bet kokios kilmės medžiagos, įskaitant naudojamas ruošiant geriamąjį vandenį, parazitai, patogeniniai mikroorganizmai, jų toksinai, trąšos, pesticidai, jų sudėtinės dalys ar skilimo produktai, radioaktyvieji izotopai ar kitos medžiagos, kurie būdami geriamajame vandenyje gali turėti neigiamų pasekmių žmogaus sveikatai ir pakenkti vandens saugai.

14. **Geriamojo vandens tiekėjai** – teisės aktų nustatyta tvarka Lietuvos Respublikoje įregistravę savo veiklą vandens išteklių, vandens tiekimo ar fasavimo įrenginių naudotojai, kurie ruošdami vandenį keičia jo savybes ir tiekia geriamąjį vandenį vartotojams, įskaitant geriamąjį vandenį naudojančias maisto įmones, arba dalyvauja fasuojant geriamąjį vandenį ir jį tiekiant į rinką.

15. **Geriamojo vandens tiekimas** – techninių, organizacinių, ekonominių, higienos ir aplinkosaugos priemonių visuma, užtikrinanti vandens tiekimą geriamojo vandens vartotojams.

16. **Individualus apsirūpinimas geriamuoju vandeniu** – toks fizinių ir juridinių asmenų apsirūpinimas geriamuoju vandeniu, kai per parą paimama ne daugiau kaip 10 m³ vandens arba vandeniu aprūpinama mažiau kaip 50 asmenų, o paimtas vanduo nenaudojamas ūkinei komercinei veiklai.

17. **Individualios techninės geriamojo vandens ruošimo priemonės** – įrenginiai, įtaisai ir cheminiai reagentai, kuriais geriamąjį vandenį papildomai ruošia vandens vartotojai, tenkindami savo asmenines ar gamybos reikmes.

18. **Nepertraukiamas geriamojo vandens tiekimas** – pagal kiekį ir tiekimo reguliarumą vandens vartotojus tenkinantis geriamojo vandens tiekimas.

19. **Pastatų vidaus vandentiekis** – vamzdynas ir kita geriamojo vandens vartotojų statiniuose esanti vandens ruošimo ir skirstomoji įranga, įvadu sujungta su vandentiekio skirstomuoju tinklu.

20. **Rodiklis** – geriamojo vandens mėginyje tyrimais nustatomas vandens kokybės duomuo (mikrobiologinis, cheminis ir fizikinis).

21. **Vandens tiekimo įrenginiai** – vandentiekio dalis iki įvadų į geriamojo vandens vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekį. Vandens tiekimo įrenginiams priskiriamos ir geriamojo vandens talpyklos bei transporto priemonės joms gabenti.

22. **Vandentiekis** – inžinerinių įrenginių kompleksas vandeniui išgauti, gerinti ir tiekti vartotojams.

23. **Vandentiekio skirstomasis tinklas** – lauko vamzdynas, skirtas geriamajam vandeniui patiekti nuo jo paruošimo įrenginių iki vartotojo įvado.

24. **Vandenvietės mitybos sritis** – teritorija, iš kurios judančios požeminio vandens srauto dalelės pasiekia vandenvietę.

25. **Geriamojo vandens viešasis tiekimas** – ūkinė komercinė veikla, skirta nepertraukiamai vandentiekio skirstomuoju tinklu, tankais ar cisternomis geriamąjį vandenį tiekti gyvenamajai vietai, jos daliai ar grupei vandens vartotojų daugiau kaip 60 parų per metus. Viešajam tiekimui priskiriama ir nekomercinė veikla, kai geriamuoju vandeniu apsirūpinama individualiai, jeigu vandens tiekimo įrenginiais per parą patiekiami daugiau kaip 10 m³ vandens arba vanduo tiekiamas 50 ir daugiau asmenų.

26. **Ivadas** – pirma vamzdyno atkarpa, jungianti pagal vandens tekėjimo kryptį viešojo vandens tiekimo skirstomąjį tinklą su vartotojui priklausančio pastato ar teritorijos vidaus tinklais.

3 straipsnis. Fizinų ir juridinių asmenų aprūpinimo geriamuoju vandeniu bendrieji principai

1. Draudžiama tiekti į rinką geriamąjį vandenį, kuris neatitinka teisės aktų nustatytų reikalavimų, jeigu neįrodyta, kad naudojamas griežtai ribotą laikotarpį toks vanduo nekels potencialaus pavojaus žmonių sveikatai.

2. Pagrindinis geriamojo vandens šaltinis yra požeminis vanduo. Išimtiniais atvejais geriamajam vandeniui ruošti gali būti naudojamas paviršinių telkinių vanduo.

3. Vandens išteklių ir telkinių naudojimo aprūpinant fizinius ir juridinius asmenis geriamuoju vandeniu tvarką nustato šis įstatymas, taip pat Vandens, Žemės gelmių, Apskrities valdymo, Vietos savivaldos įstatymai ir kiti teisės aktai.

4. Geriamojo vandens viešasis tiekimas yra pagrindinis fizinių ir juridinių asmenų aprūpinimo geriamuoju vandeniu būdas.

5. Fiziniai ir juridiniai asmenys, neturintys galimybių naudotis viešai tiekiamu geriamuoju vandeniu ir laisvai ar su leidimais naudojantys vandens išteklius, vandeniu apsirūpina individualiai ir rūpinasi asmeniniame namų ūkyje naudojamo vandens sauga ir kokybe.

4 straipsnis. Savivaldybių institucijų funkcijos aprūpinant gyventojus geriamuoju vandeniu

1. Savivaldybių institucijos užtikrina, kad savivaldybių teritorijų gyventojai būtų viešai aprūpinami arba jiems būtų sudarytos sąlygos individualiai apsirūpinti reikiamu geriamojo vandens kiekiu.

2. Savivaldybių vykdomosios institucijos, rengdamos vandentiekos plėtros ir vandenviečių apsaugos planus:

1) parenka ir įgyvendina būtinas gyventojų aprūpinimo geriamuoju vandeniu priemones, tvarko naudojamų, priimamų naudoti ir nebenaudojamų vandens išteklių bei vandens tiekimo įrenginių apskaitą ir organizuoja jų apsaugą nuo taršos;

2) organizuoja ir Saugomų teritorijų bei Aplinkos monitoringo įstatymuose nustatyta tvarka atlieka geriamajam vandeniui tiekti naudojamų vandens šaltinių apsaugą ir stebi bei prižiūri savivaldybių vandens išteklius;

3) analizuoja gyventojų aprūpinimo geriamuoju vandeniu, jo saugos ir kokybės būklę, apie ją praneša bendruomenei teikdamos viešas metines ataskaitas;

4) užtikrina, kad juridinių ir fizinių asmenų ūkinė komercinė veikla nepablogintų sąlygų gyventojams individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu bei neblogintų geriamojo vandens viešojo tiekimo sistemų eksploatacinių savybių ir patikimumo reikalavimų; prižiūri ir užtikrina, kad viešojo vandens tiekimo skirstomieji tinklai ir įrenginiai būtų miesto bendrojo naudojimo teritorijose;

5) užtikrina, kad gyventojai, apsirūpinantys geriamuoju vandeniu individualiai, laiku gautų informaciją apie tinkamus naudoti vandens telkinius, taip pat apie potencialų pavojų sveikatai dėl jų naudojamo vandens saugos ar telkinio taršos;

6) nusprendžia ir viešai skelbia gyventojams, kokių veiksmų reikia imtis, kai paaiškėja, kad geriamasis vanduo kelia potencialų pavojų žmonių sveikatai, imasi priemonių vandens saugai atkurti ar užtikrina alternatyvų geriamojo vandens tiekimą;

7) nusprendžia, ar tikslinga įrengti naujus geriamojo vandens tiekimo įrenginius teritorijoje, kurioje jau organizuotas geriamojo vandens viešasis tiekimas.

II SKYRIUS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMAS

5 straipsnis. Geriamojo vandens viešasis tiekimas

1. Geriamojo vandens viešasis tiekimas turi užtikrinti nepertraukiamą šio vandens tiekimą.
2. Vandentiekio skirstomuoju tinklu geriamąjį vandenį tiekiantys tiekėjai už vandens saugą ir kokybę atsako iki įvadų į geriamojo vandens vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekį.
3. Už vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekyje esančio geriamojo vandens saugą ir kokybę atsako patys vartotojai.
4. Vandens tiekėjai, geriamuoju vandeniu vandens vartotojus aprūpinantys iš tankų ir cisternų, atsako už vandens ištakiais iš jų ištekiančio vandens saugą ir kokybę.
5. Vandens tiekėjai stebi ir prižiūri naudojamus vandens išteklius Aplinkos monitoringo įstatyme nustatyta tvarka.
6. Geriamojo vandens viešajam tiekimui galima naudoti požeminį, o išimtiniais atvejais ir paviršinį vandenį, turint Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka išduotą leidimą naudoti vandens išteklius.

6 straipsnis. Individualus apsirūpinimas geriamuoju vandeniu

1. Geriamojo vandens ėmimą savo poreikiams asmeniniame namų ūkyje organizuoja patys vandens vartotojai. Jie savo iniciatyva ir lėšomis įsirengia vandens tiekimo įrenginius.
2. Vartotojai, laisvai ar su leidimais naudojantys vandens išteklius, apsirūpindami geriamuoju vandeniu, privalo saugoti vandens šaltinius nuo teršimo.
3. Įrengiant ir eksploatuojant geriamojo vandens individualaus tiekimo sistemas, turi būti laikomasi teisės aktų nustatytų reikalavimų.

7 straipsnis. Geriamojo vandens naudojimas maisto įmonėse

1. Vandens tiekėjai, tiekiantys geriamąjį vandenį maisto įmonėms, turi užtikrinti nepertraukiamą jo tiekimą. Už geriamojo vandens saugą ir kokybę jie atsako iki įvadų į maisto įmonėms priklausančių pastatų vidaus vandentiekį.
2. Teikiamam į rinką maistui tvarkyti geriamąjį vandenį naudojančios maisto įmonės atsako už geriamojo vandens saugą ir kokybę jiems priklausančių pastatų vidaus vandentiekyje.
3. Geriamojo vandens tiekėjai, tiekiantys geriamąjį vandenį maisto įmonėms, turi stebėti ir prižiūrėti ūkio subjektų naudojamus vandens išteklius Aplinkos monitoringo įstatyme nustatyta tvarka ir saugoti vandens šaltinius nuo teršimo.

8 straipsnis. Geriamojo vandens ruošimo priemonės

1. Centralizuotos techninės geriamojo vandens ruošimo priemonės turi užtikrinti nepertraukiamą vandens tiekimą laikantis Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytų reikalavimų.
2. Viešai tiekiamo geriamojo vandens ruošimo technologija turi būti pritaikyta konkrečioms vandens savybėms, atsižvelgiant į vietos hidrologines, hidrogeologines ir hidrochemines sąlygas.
3. Draudžiama viršyti viešai tiekiamo geriamojo vandens mikrobiologinius, toksinius ir kitus taršos rodiklius motyvuojant, kad vartotojai dar turi galimybę užtikrinti vandens saugą individualiomis priemonėmis.
4. Individualių techninių geriamojo vandens ruošimo priemonių gamintojai, taip pat tiekėjai ir pardavėjai Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka privalo teikti vartotojams

informaciją apie tokių priemonių naudojimo sąlygas, būdus, saugos garantijas, atsižvelgiant į ruošiamo vandens savybes, priemonės patikimumą ir veikimo laiką.

5. Lietuvos Respublikoje galima naudoti tik nekeliančias pavojaus žmonių sveikatai vandens ruošimo priemones, įregistruotas teisės aktų nustatyta tvarka.

6. Vandentiekio skirstomojo tinklo vamzdžiuose, talpyklose, vandens fasavimo įrenginiuose naudojamos su vandeniu besiliečiančios medžiagos neturi į vandenį išskirti tokio sudedamųjų dalių kiekio, kad tai galėtų pakenkti žmonių sveikatai arba lemti nepageidaujamus vandens kokybės pokyčius.

9 straipsnis. Pasirengimas gyventojus aprūpinti geriamuoju vandeniu ekstremalių situacijų metu

1. Valstybės ir savivaldybių institucijų pareiga – užtikrinti geriamojo vandens saugą ekstremalių situacijų metu.

2. Ekstremalių situacijų atvejams Civilinės saugos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka parengiamos šios gyventojų aprūpinimo geriamuoju vandeniu priemonės:

- 1) parenkami alternatyvūs vandens tiekimo šaltiniai;
- 2) sukaupiamos individualių techninių geriamojo vandens ruošimo priemonių atsargos;
- 3) sukaupiamos fasuoto vandens ir geriamojo vandens specialiose talpyklose atsargos;
- 4) sukaupiamos įrenginių ir medžiagų, kurių reikia per trumpiausią laiką pataisyti sugadintiems vandens tiekimo įrenginiams, atsargos.

III SKYRIUS GERIAMOJO VANDENS SAUGOS IR KOKYBĖS PRIEŽIŪRA BEI KONTROLĖ

10 straipsnis. Geriamojo vandens saugos ir kokybės kriterijai, jų taikymo vietos ir leidžiami nukrypimai

1. Teisės aktų nustatytus saugos ir kokybės reikalavimus geriamasis vanduo turi atitikti ten, iš kur jis imamas naudoti: pastatų vidaus vandentiekio čiaupuose, vandens kolonėlėse, talpyklų vandeniu gabenti ištakiuose, fasavimo į prekinę tarą ir naudojimo maisto įmonėse vietose.

2. Laikiniai nukrypti nuo teisės aktų reikalaujamų viešai tiekiamo geriamojo vandens kokybės rodiklių gali leisti savivaldybės meras, suderinęs su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – maisto kontrolės institucija) ir apie tai iš anksto pranešęs geriamojo vandens vartotojams, jeigu:

- 1) dėl to nepablogėja vandens mikrobiologiniai ir toksiniai rodikliai;
- 2) nukrypimai priklauso nuo pastovių vietos gamtinių veiksnių (hidrogeologinių, hidrologinių, meteorologinių ir t.t.) arba atsirado dėl ekstremalių situacijų.

3. Išimtiniais atvejais, jeigu nėra kitokių būdų aprūpinti gyvenamąją vietovę ar jos dalį kokybišku geriamuoju vandeniu ir jeigu Sveikatos apsaugos ministerija nustato, kad nekils potencialus pavojus žmonių sveikatai, savivaldybės meras, pranešęs maisto kontrolės institucijai, gali leisti ribotą laiką viešai tiekti geriamąjį vandenį, kurio toksiniai rodikliai viršija teisės aktuose nustatytuosius. Apie tokį savo sprendimą savivaldybės meras turi nedelsdamas pranešti geriamojo vandens vartotojams. Sveikatos apsaugos ministerijai meras turi pateikti prašymą ir šiuos papildomus duomenis:

- 1) toksinio rodiklio viršijimo priežastis;
- 2) siūlomą laikinąjį leidžiamą rodiklio dydį;
- 3) konkrečią geriamojo vandens tiekimo objekto teritoriją (jos dalį), vandenį naudojančių gyventojų skaičių ir maisto įmonių sąrašą bei per parą patiekiamo vandens kiekį;
- 4) siūlomą riboto laiko trukmę;
- 5) siūlomą programinės priežiūros tvarką;
- 6) priemonių, kurių būtina imtis, kad per ribotą laiką būtų grįžta prie teisės aktų nustatyto toksinio rodiklio dydžio, kalendorinį ir finansinį planą.

4. Ribotas laikas neturi trukti ilgiau kaip 3 metus, išskyrus atvejus, numatytus šio straipsnio 5 dalyje. Vyriausybės įgaliota institucija ribotam laikui nustato laikinuosius leidžiamus toksinių rodiklių dydžius, jų programinės priežiūros tvarką ir paties laikotarpio trukmę. Jeigu nustatoma, kad prie nustatyto toksinio rodiklio dydžio bus grįžta ne vėliau kaip per 30 dienų, šio straipsnio 3 dalies reikalavimas pateikti papildomus duomenis netaikomas.

5. Savivaldybės meras šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka gali leisti du kartus pratęsti leidimą viešai tiekti geriamąjį vandenį, kurio faktiškai toksinių rodiklių dydžiai viršija teisės aktuose nustatytuosius. Kiekvienas toks pratęsimas negali būti ilgesnis kaip 3 metai.

6. Maisto kontrolės institucija įstatymuose, tarptautinėse sutartyse ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka per du mėnesius turi pranešti Europos Komisijai apie kiekvieną leidimą viešai tiekti geriamąjį vandenį, kurio toksiniai rodikliai viršija leidžiamus dydžius, jei vandens tiekimo teritorijai per parą patiekama vidutiniškai daugiau kaip 1000 m³ vandens arba jei tokiu vandeniu aprūpinama daugiau kaip 5000 asmenų.

7. Vyriausybės įgaliota institucija parengia ir tvirtina pesticidų, jų skilimo produktų ir kitų galinčių užteršti geriamąjį vandenį kenksmingų cheminių medžiagų, kurias reikia stebėti valstybinio, savivaldybių ir ūkio subjektų aplinkos monitoringo metu, sąrašą.

11 straipsnis. Geriamojo vandens programinė priežiūra

1. Tiekti geriamąjį vandenį draudžiama, jeigu nėra nuolatinės geriamojo vandens programinės priežiūros.

2. Viešai tiekiamo ir maisto įmonėse naudojamo vandens programinę priežiūrą turi atlikti geriamojo vandens tiekėjai.

3. Viešai tiekiantys geriamąjį vandenį vartotojams vandentiekio skirstomuoju tinklu vandens tiekėjai tiekiamo vandens programinę priežiūrą atlieka iki vandens vartojimo vietų: vandens vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekio čiaupų, vandens kolonėlių ir vandens naudojimo maisto įmonėse vietų. Programinė priežiūra atliekama pasirinktinai Vyriausybės nustatyta tvarka.

4. Viešai tiekiantys geriamąjį vandenį vartotojams iš talpyklų vandens tiekėjai tiekiamo vandens programinę priežiūrą atlieka šių talpyklų ištakiuose.

5. Geriamojo vandens tiekėjai, tiekiantys geriamąjį vandenį tik maisto įmonėms, vandens programinę priežiūrą atlieka iki vandens naudojimo maisto įmonėse vietų.

6. Programinę priežiūrą atliekantys vandens tiekėjai turi nedelsdami pranešti vartotojams ir maisto kontrolės institucijai apie vandens saugos ir kokybės blogėjimą vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekyje, to priežastis ir veiksmus, kurių vartotojai turi imtis, kad geriamasis vanduo atitiktų teisės aktų nustatytus saugos ir kokybės reikalavimus.

7. Vandens telkinių, kurie naudojami arba numatomi naudoti geriamajam vandeniui tiekti, vandens saugos ir kokybės kontrolė atliekama Žemės gelmių ir Aplinkos monitoringo įstatymuose nustatyta tvarka.

8. Vandens tiekėjai, atsižvelgdami į geriamajam vandeniui tiekti naudojamo vandens saugą ir kokybę, vandens ruošimo technologijas, vandens tiekimo įrenginių būklę, rengia ir kasmet tikslina geriamojo vandens programinės priežiūros planus ir derina juos su maisto kontrolės institucija.

9. Vandens tiekėjai programinės priežiūros metines ataskaitas per vieną mėnesį po ataskaitinio laikotarpio pabaigos turi pateikti savivaldybės merui ir maisto kontrolės institucijai, o apie programinės priežiūros rezultatus viešai pranešti geriamojo vandens vartotojams.

10. Maisto kontrolės institucija įstatymuose, tarptautinėse sutartyse ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka kas 3 metai turi pateikti Europos Komisijai ataskaitą apie Lietuvos Respublikos gyventojų vartojamo geriamojo vandens saugą ir kokybę.

11. Vandens tiekėjai privalo nustatytais terminais raštu pranešti maisto kontrolės institucijai ir vandens vartotojams (jei tai numatyta sutartyje), kai:

1) vandens tiekimo arba vandens fasavimo įrenginiai pradami eksploatuoti pirmą kartą ar po pertraukos arba jų dalis buvo pakeista ir tai gali pabloginti vandens saugą ir kokybę;

- 2) vandens tiekimo arba vandens fasavimo įrenginių nuosavybės ar naudojimo teisė pereina kitam juridiniam ar fiziniam asmeniui;
- 3) vandens tiekimo arba vandens fasavimo įrenginiai laikinai sustabdomi;
- 4) blogėja geriamojo vandens mikrobiologiniai ar (ir) toksiniai rodikliai vaikų ugdymo, sveikatos priežiūros, viešojo maitinimo įstaigose ar maisto įmonėse arba dėl vandentiekio avarijų sutrinka geriamojo vandens tiekimas šiems objektams;
- 5) keičiamos ar pradedamos naudoti naujo tipo vandens ruošimo priemonės;
- 6) išaiškėja vandens teršimo vandentiekio skirstomajame tinkle požymiai, ypatingi įvykiai sanitarinėse apsaugos zonose ar vandenviečių mitybos srityse;
- 7) atliekami profilaktikos darbai, galintys turėti įtakos geriamojo vandens saugai ir kokybei.

12 straipsnis. Valstybinė geriamojo vandens kontrolė

1. Maisto kontrolės institucija atlieka valstybinę geriamojo vandens saugos ir kokybės kontrolę, apie jos rezultatus kasmet praneša Sveikatos apsaugos ministerijai ir skelbia viešai teisės aktų nustatyta tvarka. Įgyvendindami šiuos uždavinius, maisto kontrolės institucijos įgalioti pareigūnai turi teisę:

- 1) įeiti į vandens tiekimo ir maisto įmonių teritoriją, patalpas, padalinius, sanitarines apsaugos zonas, juos tikrinti, imti bandinius (taip pat ir fasuoto vandens), reikalauti visų reikalingų dokumentų ir juos tikrinti, daryti jų išrašus ar kopijas;
- 2) kontroliuoti, kaip vandens tiekėjai vykdo šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytus reikalavimus;
- 3) jeigu reikia dėl visuomenės sveikatos saugos interesų, duoti nurodymus, kad vandens tiekėjai išplėstų programinės priežiūros metu kontroliuojamų vandens rodiklių skalę, pakeistų jų tyrimo dažnumą.

2. Valstybinė geriamojo vandens kontrolė atliekama vadovaujantis teisės aktais be išankstinio įspėjimo reguliariai pagal iš anksto sudarytas programas (kuriose numatytas tikrinimų dažnumas ir kontrolės pobūdis), taip pat įtarus, kad gali būti pažeisti šio įstatymo bei kitų teisės aktų reikalavimai, o metodai turi būti tinkami kontrolės tikslui. Valstybinės geriamojo vandens kontrolės atlikimo tvarką nustato maisto kontrolės institucija.

3. Į valstybinę geriamojo vandens kontrolę įeina visi geriamojo vandens saugos ir kokybės užtikrinimo etapai (nuo vandens viešajam tiekimui ir individualiam apsirūpinimui skirtų geriamojo vandens šaltinių saugos tikrinimo iki vandens naudojimo gyvenamuosiuose, viešuose pastatuose (ypač vaikų ugdymo, sveikatos priežiūros, viešojo maitinimo įstaigose ar maisto įmonėse) vietų, taip pat fasuoto vandens tiekimas į rinką):

- 1) vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų tikrinimas;
- 2) centralizuotų ir individualių techninių geriamojo vandens ruošimo priemonių ir besiliečiančių su geriamuoju vandeniu medžiagų saugaus naudojimo tikrinimas;
- 3) vandenviečių, vandens tiekimo įrenginių, vandens ruošimo procesų tikrinimas;
- 4) geriamojo ir maistui tvarkyti naudojamo vandens saugos ir kokybės rodiklių kontrolė;
- 5) geriamojo vandens programinės priežiūros planų vykdymo kontrolė;
- 6) gyventojų rizikos grupių nustatymas, dalyvavimas vykdant visuomenės sveikatos kontrolę ir monitoringą;
- 7) geriamojo vandens saugos ir kokybės Lietuvos Respublikoje metinių ataskaitų rengimas bei skelbimas;
- 8) gyventojų aprūpinimo geriamuoju vandeniu ir vartojamo vandens saugos ir kokybės ataskaitų, skirtų Europos Komisijai, rengimas įstatymų, tarptautinių sutarčių ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

4. Nustačiusi šio įstatymo ar kitų teisės aktų reikalavimų pažeidimus, maisto kontrolės institucija privalo imtis teisės aktų nustatytų priemonių, kad nebūtų viešai tiekiamas arba individualiai naudojamas geriamasis vanduo, keliantis potencialų pavojų žmonių sveikatai, ir apie tai pranešti Sveikatos apsaugos ministerijai.

5. Maisto kontrolės institucija turi užtikrinti individualiai naudojamam geriamajam vandens saugos ir kokybės kontrolę ir kitas teisės aktuose numatytas higienos priemones, įskaitant individualiai apsirūpinančių geriamuoju vandeniu gyventojų informavimą, jei per geriamąjį vandenį plinta ar gali plisti užkrečiamosios ligos arba jei atsiranda vandens cheminio užteršimo pavojus.

6. Kitų valstybės institucijų bei visuomeninių vartotojų teisių gynimo organizacijų kompetenciją įgyvendinant gyventojų teisę vartoti geriamąjį vandenį nustato Vandens, Žemės gelmių, Aplinkos monitoringo, Sveikatos sistemos, Produktų saugos, Maisto, Vartotojų teisių gynimo įstatymai ir kiti teisės aktai.

13 straipsnis. Geriamojo vandens šaltinių apsauga ir sanitarinės apsaugos zonos

1. Savivaldybių tarybos, atsižvelgdamos į vietos sąlygas, turi teisę nustatyti griežtesnius geriamojo vandens šaltinių apsaugos reikalavimus, negu numatyta teisės aktuose.

2. Turi būti nustatomos visų kategorijų miestų, miestelių, kaimų vandenviečių, individualaus vandens tiekimo šaltinių, iš kurių geriamasis vanduo tiekiamas gyventojams, maisto įmonėms ar fasuojamas, sanitarinės apsaugos zonos.

3. Sanitarinės apsaugos zonos griežto režimo ir apribojimų juostų nustatymą, įrengimą ir priežiūrą reglamentuoja šis įstatymas ir kiti teisės aktai.

4. Gyvenamosiose teritorijose naudojamų vandenviečių, kur nėra galimybių sudaryti visų sanitarinės apsaugos zonos juostų (išskyrus griežto režimo), tolesnio naudojimo geriamojo vandens tiekimui sąlygas nustato Vyriausybės įgaliota institucija.

5. Už tinkamą geriamojo vandens tiekimo šaltinių sanitarinės apsaugos zonos griežto režimo juostų ir visų vandens tiekimo įrenginių jose tvarkymą atsako vandens tiekėjai.

6. Vandens tiekėjai, naudojantys vandens telkinius geriamojo vandens viešajam tiekimui, sanitarinės apsaugos zonos antrąją ir trečiąją juostas privalo pažymėti teritorijų planavimo dokumente.

7. Juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie verčiasi ūkine veikla antrojoje ir trečiojoje juostose, privalo laikytis teisės aktuose nustatytų ūkinės veiklos apribojimų.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14 straipsnis. Atsakomybė

1. Geriamojo vandens tiekėjai privalo laikytis šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų, vykdyti Sveikatos apsaugos ministerijos, maisto kontrolės institucijos bei kitų kontrolės institucijų teisėtus nurodymus ir reikalavimus.

2. Geriamojo vandens tiekėjai, pažeidę šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus, atsako bei nukentėjusiems asmenims padarytą žalą atlygina Produktų saugos ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

15 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas, išskyrus 16 straipsnį, įsigalioja nuo 2003 m. liepos 1 d.

16 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei

Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2003 m. liepos 1 d. priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS